

Widmo deficytu: trzeci wojenny budżet Ukrainy

Sławomir Matuszak

9 listopada Rada Najwyższa przyjęła ustawę o budżecie państwa na 2024 r. Przewiduje ona wydatki w wysokości 3,35 bln hrywien (ok. 92,6 mld dolarów), z których ponad połowa (1,69 bln hrywien, tj. 46,7 mld dolarów) ma zostać przeznaczona na sektor bezpieczeństwa, w tym 1,16 bln hrywien (32 mld dolarów) na Ministerstwo Obrony i 324 mld hrywien (9 mld dolarów) na Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Planowane dochody mają sięgnąć 1,77 bln hrywien (ok. 48,9 mld dolarów), a wśród nich największą pozycją (594 mld hrywien, tj. 16,4 mld dolarów) mają być wpływy z VAT-u i akcyzy na import towarów. Ponadto budżet zakłada wzrost PKB o 4,6%, inflację na koniec 2024 r. na poziomie 9,7% (w październiku br. – 5,3% r/r) oraz zwiększenie eksportu towarów i usług o 9%. Średnia pensja ma wynosić 21,8 tys. hrywien (ok. 600 dolarów), a średni kurs hrywny wobec dolara – 40,7 (obecnie 36,2). Dokument poparło 276 deputowanych (z wymaganych 226), w tym wszystkie frakcje w parlamencie z wyjątkiem Europejskiej Solidarności Petra Poroszenki i Batkiwyszczyny Julii Tymoszenko.

Komentarz

- W przyszłorocznym budżecie, podobnie jak w dwóch poprzednich, ponad połowę wydatków przeznaczono na prowadzenie działań wojennych (z czego zdecydowaną większość na armię) – są one przy tym tylko nieznacznie niższe niż całość przewidywanych wpływów. W porównaniu z tegorocznym budżetem ograniczono wydatki na infrastrukturę – budżet Państwowej Agencji Odbudowy i Rozwoju Infrastruktury zmniejszył się o ponad połowę (z 54,3 mld do 26,3 mld hrywien). Zrezygnowano także z Funduszu Drogowego, który do tej pory był zasilany z ceł i akcyzy na paliwa. W przyszłym roku 95 mld hrywien uzyskanych z tego tytułu trafi do ogólnego budżetu, co nie daje gwarancji, że środki te zostaną przeznaczone na remonty i budowę dróg. Istotnie zwiększono natomiast nakłady na Ministerstwo ds. Strategicznych Gałęzi Przemysłu (z 12 do 56 mld hrywien), które odpowiada za sektor zbrojeniowy. Oznacza to, że wydatki związane z obronnością przeważają nad celami związanymi z odbudową, a Kijów liczy na to, że środki na nią będą pochodzić głównie od partnerów zagranicznych. Zarazem należy się spodziewać, że w trakcie przyszłego roku ustawa budżetowa będzie zmieniana w zależności od rozwoju sytuacji – w br. miało to miejsce już czterokrotnie, a wydatki zwiększono z 2,6 bln do 3,4 bln hrywien.
- Przyjęty dokument przewiduje rekordowy deficyt w wysokości 1,58 bln hrywien (ok. 43,7 mld dolarów). Według ministra finansów Serhija Marczenki Kijów oczekuje w przyszłym roku 18 mld dolarów finansowego wsparcia od UE, 8,5 mld z USA oraz 5,4 mld od MFW. Reszta potrzebnych środków ma zostać pozyskana od Japonii, Kanady, Norwegii, Korei

Południowej i Banku Światowego. Marczenko wykluczył przy tym możliwość drukowania hrywny. W bieżącym roku (stan na 9 listopada) Kijów otrzymał już 35,4 mld dolarów wsparcia zagranicznego, z czego największa część przypadła na UE (16,2 mld) oraz USA (10,9 mld).

- Głównym wyzwaniem dla Ukrainy pozostaje fakt, że przyszłoroczne finansowanie z zagranicy nie jest gwarantowane. W przypadku Stanów Zjednoczonych wsparcie dla Kijowa stało się zakładnikiem podziałów na amerykańskiej scenie politycznej, a zwłaszcza walki frakcyjnej wśród deputowanych Partii Republikańskiej do Izby Reprezentantów. Przyjęte przez Izbę i Senat prowizorium budżetowe nie przewiduje dodatkowej pomocy dla Ukrainy. Z uwagi na Święto Dziękczynienia (23 listopada) oraz długi weekend Kongres wróci do pracy dopiero pod koniec listopada i to najwcześniej wtedy można się spodziewać wznowienia dyskusji o finansowaniu wysiłku wojennego Ukrainy. Nie sposób przy tym przewidzieć, jak szybko obie izby zdołają uchwalić stosowną ustawę (o ile w ogóle zostanie osiągnięte porozumienie). W przypadku UE Komisja Europejska zaproponowała nowy instrument – Ukraine Facility, w ramach którego Ukraina miałaby otrzymać w latach 2024–2027 50 mld euro w postaci grantów i nisko oprocentowanych pożyczek. Inicjatywę tę poparł Parlament Europejski jeszcze w październiku, jednak do tej pory nie została ona zatwierdzona przez Radę z powodu sprzeciwu Węgier i Słowacji. 39 mld euro z funduszy Ukraine Facility ma zostać przeznaczone na wsparcie budżetowe państwa ukraińskiego.